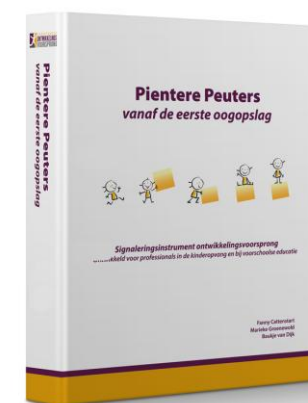
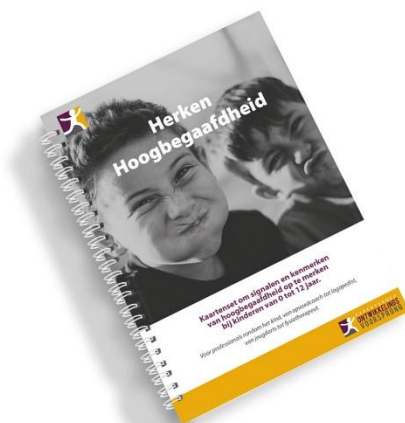

Signaleren van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

ONLINE LEERSESSIE

Even voorstellen... Marieke

Doelen van deze online leersessie

Aan het einde van de bijeenkomst:

- Heb je kennis opgedaan over een paar modellen van hoogbegaafdheid
- Weet je waarom het vroeg signaleren van een ontwikkelingsvoorsprong belangrijk is
- Kun je aan de hand van een casus een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong signaleren

Theorieën en modellen hoogbegaafdheid

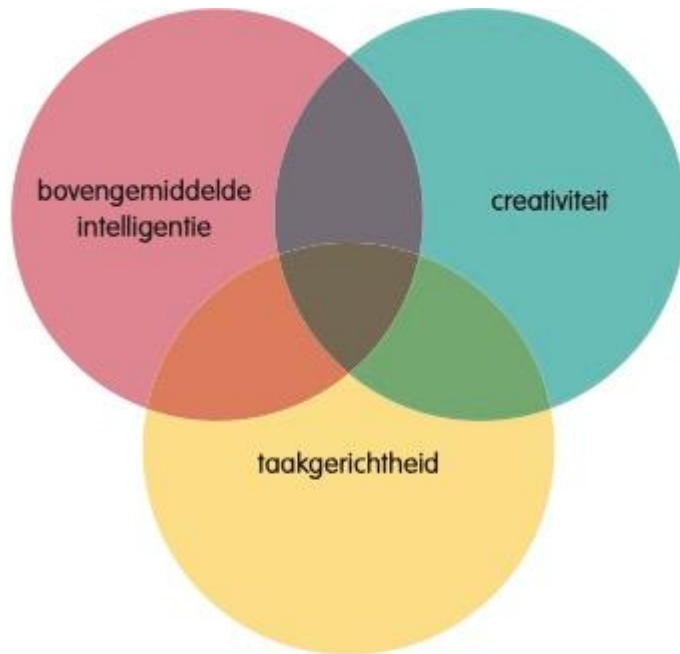
Er bestaat geen vaste eenduidige definitie, omdat het een complex samenspel is van aanleg, persoonlijkheid en omgeving. De verschillende modellen helpen om dit brede begrip beter te begrijpen en vullen elkaar aan.

Wetenschappers leggen een ander accent:

- cognitief
- sociaal-emotioneel
- creatief
- ontwikkelingsgericht.

Joseph Renzulli

Triadisch model

Hoge intellectuele vermogens:

intelligentie die boven het gemiddelde ligt, vaak gemeten met een intelligentietest

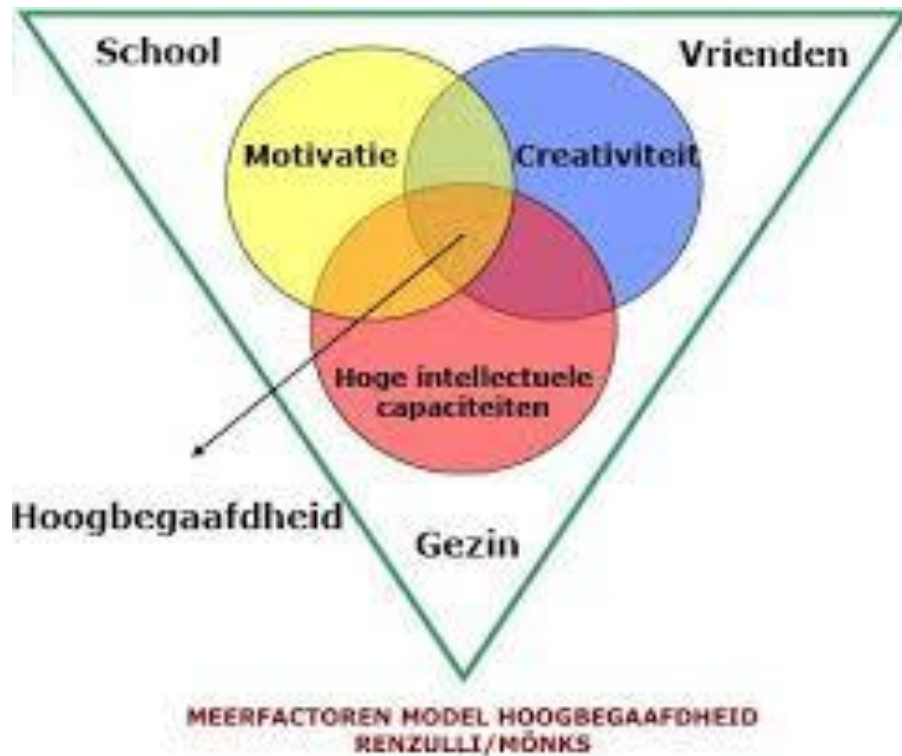
Taakgerichtheid en volharding (motivatie):

doorzettingsvermogen om een taak te volbrengen;

Creatief vermogen: het vermogen om op een originele en vindingrijke wijze oplossingen voor problemen te bedenken.

Franz Mönks

Meerfactorenmodel

Mönks voegt aan de aanlegfactoren uit het model van Renzulli gezin, school en vrienden/ontwikkelingsgelijken toe.

Hij benadrukt het belang van een goede interactie met de sociale omgeving voor een gezonde ontwikkeling.

Tessa Kieboom

Luik 'Denken'

En het Zijnsluik 'Voelen'
(poster)

Kijken achter het gedrag; **zijskenmerken** bij hoogbegaafdheid

Rechtvaardigheidsgevoel

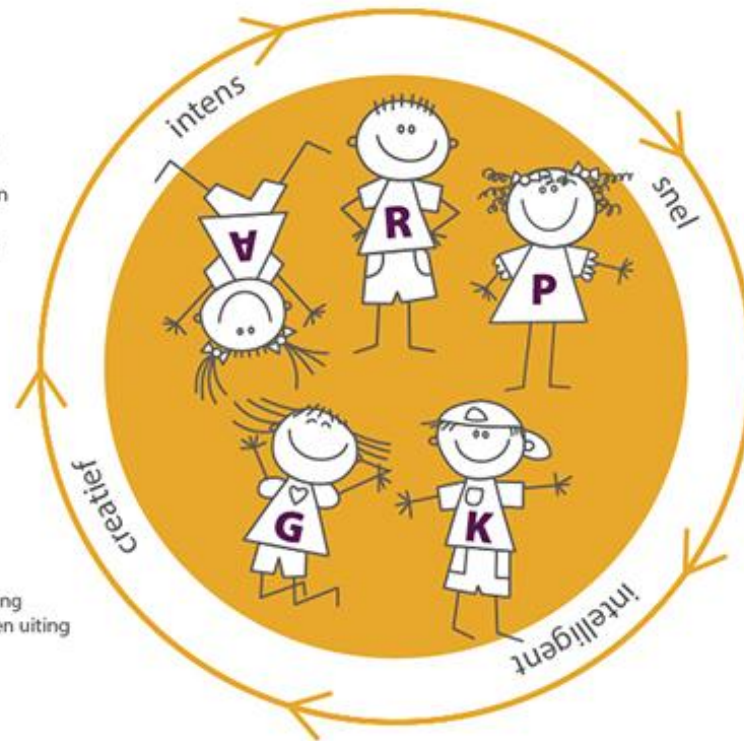
- Beloofd is beloofd!
- Hecht aan harmonie
- Is trouw aan waarden en moet eerlijk gaan
- Is snel geraakt door onrecht

Autonoom

- Wil ruimte voor zelfsturing en eigen keuze
- Leert vanuit eigen behoefte en waarde
- Doet dingen op eigen manier
- Heeft sterke eigen wil

Gevoelig

- Ervaart emoties intens
- Is gevoelig voor zintuiglijke waarneming en sfeer
- Is alert en bewust van omgeving
- Voelt verschil tussen intentie en uiting

Perfectionistisch

- Legt de lat hoog, wil het (heel) goed doen
- Heeft moeite met fouten maken en tijdsdruk
- Dingen moeten echt lijken
- Vermijdt taken of raffelt af als perfect niet kan

Kritisch

- Reflecteert en benoemt
- Neemt iets niet zomaar voor waar aan
- Vraagt door en vult aan
- Stelt regels ter discussie

Vlog: Kijken achter het gedrag

<https://expertgroepontwikkelingsvoorsprong.nl/aanpak-en-aanbod/kijken-achter-het-gedrag/>

Deel dit gerust met collega's / ouders / directie /IB etc.

Zijnskenmerken bij hoogbegaafdheid

EXPERTGROEP
ONTWIKKELINGS
VOORSPRONG

Welk model spreekt jou het meeste aan en waarom?

- Renzulli
- Mönks
- Kieboom
- Een ander model/theorie

Profielen van begaafdheid (1)

1. De Aangepast Succesvolle Leerling:

Deze leerling presteert goed, is perfectionistisch, zoekt goedkeuring van volwassenen en leert graag, maar ontwikkelt zelden volledige autonomie.

2. De Uitdagend Creatieve Leerling:

Eerlijk, direct en creatief. Deze leerling ziet uitzonderingen op regels, kan inconsistent presteren en heeft behoefte aan erkenning van zijn/haar unieke denken.

3. De Onderduikende Leerling:

Probeert zich aan te passen aan de groep, verbergt vaak zijn/haar begaafdheid om erbij te horen en presteert niet altijd optimaal.

Profielen van begaafdheid (2)

4. De Risicoleerling

Voelt zich niet begrepen, is vaak rebels, presteert onder en loopt risico op voortijdig schoolverlaten door frustratie en gebrek aan uitdaging.

5. De Dubbel Bijzondere Leerling:

Begaafd in combinatie met een leer- of gedragsprobleem (bijv. ADHD, dyslexie). De begaafdheid maskeert vaak het probleem, of andersom.

6. De Zelfsturende Autonome Leerling:

In balans, zelfverzekerd en intrinsiek gemotiveerd. Deze leerling kan eigen doelen stellen, is creatief en durft risico's te nemen in het leerproces.

Deze profielen zijn niet statisch; een leerling kan van profiel veranderen afhankelijk van de omgeving en ondersteuning.

Signaleren ≠ diagnosticeren

Signaleren van Hoogbegaafde Kinderen

- Vroeg en snel leren**
 - Leert in één of enkele keren
 - Begon vroeg met lopen/praten/lezen
 - Heeft een uitstekend geheugen
- Gedreven & Nieuwsgierig**
 - Stelt veel, complexe vragen
 - Zoekt alternatieve oplossingen
 - Kan zichzelf goed vermaken
- Creatief & Fantasierijk**
 - Originele, ingewikkelde ideeën
 - Rijke fantasie en verbeeldingskracht
 - Out-of-the-box denken
- Creatief & Fantasierijk**
 - Originele, ingewikkelde ideeën
 - Rijke fantasie en verbeeldingskracht
 - Out-of-the-box denken
- Sterk Gevoelig & Perfectionistisch**
 - Ervaart emoties intens
 - Hoge normen & zelfkritiek
 - Kan faalangstig zijn
- Grote Woordenschat**
 - Gebruikt geavanceerde taal
 - Geboeid door lezen/woorden
 - Houdt van informatie opsorpen
- Grote Woordenschat**
 - Gebruikt geavanceerde taal
 - Geboeid door lezen/woorden
 - Houdt van informatie opsorpen
- Sterke Focus & Intense Interesses**
 - Lang en diep gefocust
 - Is met complexe onderwerpen bezig
 - Weet uitzonderlijk veel over iets

Twee voorbeelden uit de praktijk

- ❑ Kleuter, jongen uit groep 2, niet gesignaleerd (negatief gedrag, ADHD, onderpresteren, geen samenwerking met ouders)
- ❑ Kleuter, meisje uit groep 1 wel gesignaleerd (versnellen, aangepast onderwijsaanbod, samenwerking ouders)

Jij, als leerkracht, doet ertoe!

Waarom vroeg signaleren? (1)

- ❑ Kind wordt beter begrepen
- ❑ Gesprek met ouders verloopt met meer wederzijds begrip
- ❑ Je snapt beter hoe je aan kunt sluiten bij wat het kind nodig heeft
- ❑ Durf meer in te spelen op nieuwsgierigheid van het kind
- ❑ Beter contact met het kind
- ❑ Minder probleemgedrag
- ❑ Je ziet wat je eerder niet zag, daardoor minder verkeerde of onnodige interventies
- ❑ Het trekt het algemene niveau omhoog doordat je op deze groep gaat inspelen
- ❑ Doorgaande lijn kun je meteen inzetten, minder onderpresteren en probleemgedrag in hogere klassen

Waarom vroeg signaleren? (2)

- ❑ Hoe eerder een voorsprong wordt gezien en passend aanbod gecreëerd, des te groter de kans dat potentieel wordt behaald (Kuo 2010)
- ❑ Ouders en opvoeders helpen het gedrag van jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong beter te begrijpen (Walsh 2012)
- ❑ vroegsignalering kan misdiagnoses zoals ADHD of autisme voorkomen (Stichting Koepel Hoogbegaafdheid, 2015)
- ❑ Jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong die niet of nauwelijks worden uitgedaagd tijdens hun eerste jaren, kunnen negatieve gevoelens of desinteresse jegens de opvang of school ontwikkelen (Mooij 2015)

Ongewenst gedrag → kan een signaal zijn

- ❑ Snel frustratie, driftbui, agressie
- ❑ Angstig
- ❑ Druk en onrustig gedrag
- ❑ Veel aandacht vragen
- ❑ Clownesk gedrag
- ❑ Afnemende betrokkenheid/terugtrekken
- ❑ Altijd de baas spelen
- ❑ Hangen aan ouders
- ❑ Voorbeeldig/wenselijk

Andere signalen die kunnen duiden op een ontwikkelingsvoorsprong

Snellere ontwikkeling op diverse gebieden

➤ Voorbeelden opvallend snelle ontwikkeling:

- Uit wensen en meningen
- Concreet en abstract denken
- Sorteert op vorm en kleur, letters en cijfers gebruik
- Beschrijft concreet voorwerpen en situaties
- Spelen volgens / met regels
- Groepsvorming op basis van interesse

Alles in 1x goed willen doen

- Observerend en daarna pas uitvoeren
- Op gemiddelde leeftijd of laat
- Niet vallen bij het lopen of fietsen
- Zonder stapjes (brabbelen, losse woorden)
naar zinnen met woorden

Steile leercurve

- Hele grote cognitieve honger
- Maakt hele grote denksprongen
- Verdiept zich in zaken
- In weinig tijd veel leren
- Hoge motivatie
- Autodidactisch leren (zichzelf aanleren)

Andere signalen

- Vroege of late ontwikkelingen
- Andere manier van leren
- Zijnskenmerken
- Niet altijd cognitief opvallend

Niet-talige kinderen, let op!

Snelheid waarop Nederlands eigen wordt gemaakt

Vraag naar thuistaal; hoe is deze ontwikkeld

Snelheid en manier waarmee kind zich regels en routines eigen maakt

Bekijk tekeningen: details

Bekijk tekeningen door ouders: benamingen in thuistaal

Observeer tijdens spel

Ruimtelijk inzicht – bij bouwen bijvoorbeeld

Sociale en emotionele ontwikkeling – bij rollenspel in de huishoek

Motoriek- bij fijne motoriek

Zijnskenmerken te zien?

Gerichte spelobservatie – samen spelen

Signaleringsinstrumenten

- Knappe Kleuters
- SiDi PO
- DHH
- Zoov+

Praktijk

Casus Sep

- Casus lezen
- Kenmerken
- Interventies
- Casus

Kenmerken van begaafdheid

Autonoom authentiek	Apart gevoel voor humor	Grote woordenschat	Sterk denkvermogen
Stellen van diepgaande vragen	Gevoeligheid	Interesse in 'grote' onderwerpen	Leervermogen
Nieuwsgierig	Creatieve manier van denken	Grote fantasie	Oog voor details
Anders denken	Sterk rechtvaardigheidsgevoel	Autodidactisch, al jong zichtbaar	Perfectionisme
Brede interesse	Grote motivatie	Kritisch denken	Hoge intelligentie

Casus (1)

Sep is 4 jaar en zit in groep 1 van de basisschool. Zijn ouders hebben een gesprek aangevraagd met de leerkracht en de intern begeleider.

Sep zit nu drie maanden in groep 1. De ouders hebben Sep zien veranderen van een leergierige, nieuwsgierige, enthousiaste jongen, vol interesses en verhalen, in een jongetje dat thuis boos kan zijn om niets. Op de dagen dat hij naar school moet, klaagt hij over buikpijn.

Ouders en leerkracht zien op alle gebieden een heel ander kind. Volgens de leerkracht beheerst Sep de letters, cijfers en kleuren nog niet. Thuis maakt hij zelf sommen en leest hij graag boekjes.

De leerkracht geeft aan dat Sep nog niet toe is aan verrijkende opdrachten. De knutselwerkjes maakt hij wel, al raffelt hij zijn werkjes ook vaak af. Het liefst speelt Sep in de bouwhoek, net als de andere jongens uit de groep.

Casus (2)

Thuis bouwt Sep met technisch lego de mooiste dingen. Ook maakt hij moeilijke puzzels van minimaal 100 puzzelstukjes.

Sep is geïnteresseerd in de ruimte en dinosaurussen. Over deze onderwerpen kan hij urenlang praten. Hij stelt dan ook diepzinnige vragen als:

- "Waarom zijn de dinosaurussen uitgestorven?"
- "Stel dat de dinosaurussen nu nog leven, hoe ziet de wereld er dan uit?"
- "Hoe is de aarde ontstaan?"

Ouders zien dat deze vragen en onderwerpen Sep tot laat in de avond bezig kan houden. Zij maken zich daar soms zorgen over. Hij lijkt continu 'aan' te staan.

Op school maakt Sep krastekeningen, terwijl hij als peuter al tekeningen maakte met veel details erin verwerkt.

Interventies

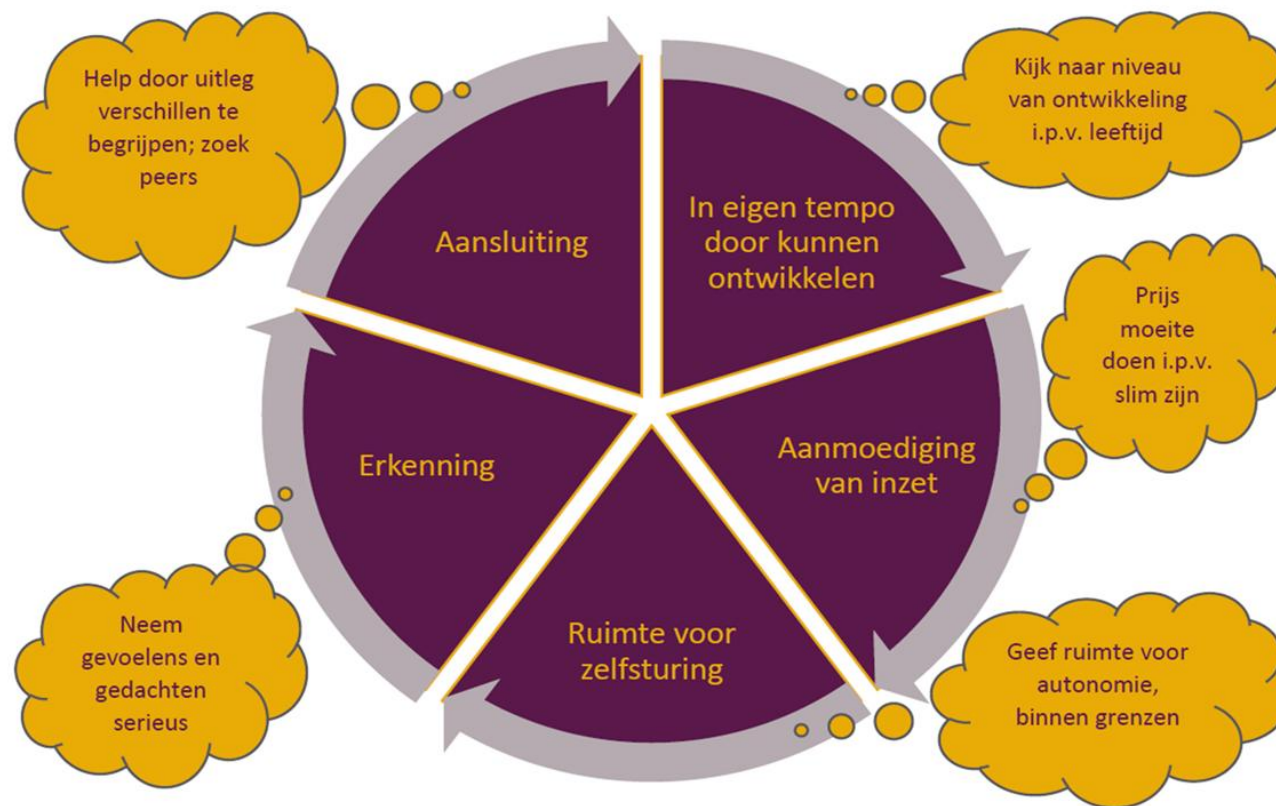
- ❖ Oudergesprek
- ❖ Signaleringsinstrument inzetten
- ❖ Kindgesprek
- ❖ Observaties
- ❖ Leerlingbeschrijving maken
- ❖ Collegiale consultatie
- ❖ Raadplegen externe bron
- ❖ Toetsgegevens verzamelen

Oudergesprek

Sep heeft een grote woordenschat. Hij is een denker. Bij het consultatiebureau liep hij steeds voor in zijn ontwikkeling. Hij heeft interesse in onderwerpen die wat volwassen zijn. Hij heeft een scherp observatievermogen en oog voor details. Sep is in veel onderwerpen geïnteresseerd. Ook stelt hij soms complexe vragen, bijvoorbeeld over de verschillen tussen rijke en arme mensen. Sep lijkt zich daar veel zorgen over te maken. Hij kan soms ook piekeren. Hij is snel van begrip en denkt zelf verder door. Sept snapt sarcasme. Hij heeft een goed geheugen en legt snel nieuwe verbanden. Sep wil begrijpen hoe iets werkt. Ook heeft hij veel energie. Hij staat kritisch tegenover beweringen. Hij neemt niet zomaar iets voor waar aan en blijft maar doorvragen. Sep is gevoelig voor verwachtingen van anderen. Hij legt de lat hoog voor zichzelf. Hij voelt aan wat van hem wordt verwacht en houdt zich daaraan. Sep wil graag dingen zelf ontdekken en hij wil niet geholpen worden.

Schijf van vijf

Schijf van vijf bij ontwikkelingsvoorsprong

Kinderen met voorsprong willen graag:

Ontwikkelingsgelijken ontmoeten

Oprechte, echte verbinding

Je kunnen vertrouwen (afpraak = afspraak)

Een omgeving waar iets te ontdekken valt

Een omgeving waarin uitdagingen aangegaan kunnen worden

Verantwoordelijkheid krijgen

Iets te kiezen hebben (autonomie)

Zingeving ervaren

Samenwerking met ouders en school

Vragen?

Waar ga je mee aan de slag?

Contact?

Via e-mail:

marieketevelthuis@expertgroepontwikkelingsvoorsprong.nl

Mobiel: 06-23903342

Volgen?

Veel informatie via Facebook, Instagram, LinkedIn:

www.facebook.com/expertgroepontwikkelingsvoorsprong/

En op de website.... Blogs, vlogs, downloads

